

Erik-Emanuel Šmit

Drugi život Adolfa H.

Preveo s francuskog

Nikola Bjelić

Beograd, 2023.

*U sećanje na Georga Elzera,
postavljača bombi kućne izrade.*

Sadržaj

Drugog života Adolfa H.

Trenutak koji je promenio tok sveta... ..	11
Otkrovenja	162
Diktator devica	268
Petnaest i dvadeset devet	377
Jun 1970. godine	495

Dnevnik pisanja

<i>Drugog života Adolfa H.</i>	497
--------------------------------------	-----

Drugi život Adolfa H.

Trenutak koji je promenio tok sveta...

– Adolf Hitler: odbijen.

Presuda je pala kao čelični lenjir na dečji dlan. – Adolf Hitler: odbijen.

Gvozdena zavesa. Gotovo. Više nikog ne primaju. Probajte na drugom mestu. Napolje.

Hitler pogleda oko sebe. Desetine mladića pocrvenelih ušiju, stisnutih vilica, propetih na prste, pazuha znojavih od nervoze slušali su fakultetskog službenika kako, jedno po jedno, čita šta im je suđeno. Niko nije obraćao pažnju na njega. Niko nije primetio stravičnu grešku koja je upravo saopštena, katastrofu koja je razdirala hol Akademije lepih umetnosti, snažnu eksploziju koja je otvarala rupu u svemiru: Adolf Hitler je pao na prijemnom ispitu.

Suočen s njihovom ravnodušnošću, Hitler je skoro posumnjao da je dobro čuo. *Boli me. Ledeni mač me preseca od grudi do utrobe, krv mi lipti a to niko ne primećuje? Niko ne vidi nesreću koja me parališe. Da li jedini ja, na ovoj zemlji, živim ovako intenzivno? Živimo li u istom svetu?*

Fakultetski službenik je završio čitanje rezultata. Presavio je papir i osmehnulo se utonuo u sopstvene misli. Visok žućkasti tip, suvonjav kao perorez, krutih,

predugih i nespretnih ruku i nogu, gotovo nezavisnih od trupa i za njega prikačenih nesigurnom sponom. Napustio je podijum i otišao kod svojih kolega pošto je obavio posao. Uopšte nije izgledao kao dželat, samo se tako ponašao. Uveren da je saopštio istinu. Budala, od onih koji se plaše miša, ali se, ipak, nije ustručavao da mirno, i ne trepnuvši, izgovori: „Adolf Hitler: odbijen“.

I prethodne godine je izgovorio istu grozotu. Međutim, prošle godine je bilo manje strašno: Hitler nije mnogo radio i prvi put je izašao na prijemni ispit. Ali je zato danas ista rečenica postala smrtna presuda: nije bilo moguće konkurisati više od dva puta.

Hitler nije skidao pogled sa službenika, koji se sad smejaao s fakultetskim obezbeđenjem, tridesetogodišnjim dugajlijama u sivim mantilima, a po Hitleru, koji je imao tek devetnaest godina, matorcima. Za njih je to bio sasvim običan dan, dan kao i svaki drugi, dan koji je opravdavao njihovu platu na kraju meseca. Za Hitlera je to pak bio poslednji dan detinjstva, poslednji u kom je još mogao da veruje da će san i stvarnost ići ruku podruku.

Hol Akademije se polako praznio, kao bronzano zvono koje se oslobađa zvukova i šalje ih po celom gradu. Kako bi proslavili sreću što su primljeni ili odbolovali tugu što nisu, mladići su odlazili u bečke kafee.

Samo je Hitler ostao tamo, nepomičan, utučen, prebledeo. Najednom, spazi sebe sa strane, kao lik u romanu: godinama je siročić bez oca, od prošle zime i bez majke, u džepu ima samo sto kruna, u koferu tri košulje i kompletno izdanje Ničea, siromaštvo nastupa kad počne hladno vreme, upravo su mu uskratili pravo da se školuje za određeni poziv. Šta ima na raspolaganju?

Ništa. Koščato telo, golema stopala i majušne šake. Prijatelja kome se neće usuditi da prizna svoj neuspeh, jer se toliko hvalio da će položiti prijemni. Verenicu Štefani, kojoj često piše, ali ona nikad ne odgovara. Hitler vidi sebe onakvim kakav jeste, i sažaljeva se. A to je poslednje osećanje koji bi želeo da pobudi u samom sebi.

Službenici su prišli tom uplakanom mladiću. Pozivaju ga da popije čokoladu s njima u domarovom sobičku. Mladić se ne brani, nastavlja da plače u tišini.

Napolju sija sunce, radosno, na čistom plavom nebu punom ptica. Kroz prozor Hitler posmatra prizor prirode i ne razume. *Dakle, ni ljudi ni priroda? Niko ne saoseća s mojom patnjom?*

Hitler ispija čokoladu, ljubazno se zahvaljuje službenicima, oprašta se i odlazi. Njihova pažnja ga nije utešila: ona je, kao i svako ljudsko ponašanje, uopštena, zasnovana na načelima i vrednostima, nije upućena njemu lično. On to ne želi.

Napušta Akademiju likovnih umetnosti i kreće da, sitnim koracima i povijenih ramena, tumara kroz bečku gužvu. Bio je to velelepan, lirski, barokni, carski grad, poprište njegovih nada; a postao je tesan okvir njegovog neuspeha. Da li će ga i dalje voleti? Da li će i dalje voleti sebe?

Eto šta se desilo tog 8. oktobra 1908. Komisija sačinjena od slikara, grafičara, crtača i arhitekata bez oklevanja je rešila slučaj tog mladića. Nespretni potezi. Zbrkana kompozicija. Nepoznavanje tehnika. Konvencionalna mašta. Bio im je dovoljan samo minut i bez ustezanja su se izjasnili: taj Adolf Hitler nema nikakvu budućnost.

A šta bi bilo da je Akademija likovnih umetnosti odlučila drugačije? Šta bi se dogodilo da je, baš u tom

trenutku, komisija primila Adolfa Hitlera? Taj minut bi promenio tok jednog života, ali bi promenio i tok sveta. Kakav bi bio dvadeseti vek bez nacizma? Da li bi bilo Drugog svetskog rata, pedeset pet miliona mrtvih, od kojih šest miliona Jevreja, u svetu u kom bi Adolf Hitler možda bio slikar?

– Adolf H.: primljen.

Talas vreline preplavi momka. Plima sreće valjala se u njemu, kvasila mu slepoočnice, zujala u ušima, širila pluća i duboko potresala srce. Bio je to dug trenutak, ispunjen i napet, mišići napregnuti, grč ushićenja, čisto uživanje poput prvog slučajnog orgazma u trinaestoj godini.

Kada se talas povukao i kad je došao sebi, Adolf H. otkri da je mokar. Odeća mu je bila lepljiva od kiselkastog znoja. Nije imao drugu da se presvuče. Ali nije važno: primljen je!

Službenik presavi papir i namignu mu. Adolf mu uzvratu neobuzdanim osmehom. Tako dakle, čak ga je i sitno osoblje, čak i čuvari a ne samo profesori, s radošću primalo na Akademiju!

Adolf H. se okrenuo i ugledao grupu momaka kako jedni drugima čestitaju. Bez oklevanja im priđe i pruži im ruku.

Dobar dan, ja sam Adolf H. I mene su upravo primili.

Kružok se otvori kako bi ga dočekaao. Nivo buke se podigao. Bila je to farandola zagrljaja, osmeha, imena koja su prvi put izgovarali jedni drugima, koja nisu

imali vremena da zapamte, ali imaće celu godinu da se bolje upoznaju...

Bila je jesen, ali taj dan je odisao svežinom pravih početaka, a sunce, upućeno u stvar, kao da se smejal na potpuno plavom nebu.

Momci su govorili u isto vreme, niko nikoga nije slušao, svako je čuo samo sebe, ali je bilo kao da slušaju ostale, jer su svi primljeni ispoljavali istu radost.

Međutim, jedan od njih je uspeo da prekine galamu vičući da treba da proslave kod Kantera.

– Pokret!

Adolf je izašao s njima. Priključio im se. Bio je deo grupe.

Dok je prelazio preko praga Akademije, spazio je iza sebe nepokretnog momka, koji je bio sam nasred ogromnog hola, kako nečujno lije teške suze.

Sažaljenje ovlaš dodirnu Adolfa H., imao je vremena da pomisli „jadničak“, a onda ga, naglo, obuze blaženstvo, drugi razorni talas, još jači od prethodnog, jer je zadovoljstvo sada bilo zgusnuto, obogaćeno, udvostručeno: zadovoljstvo što je primljen praćeno zadovoljstvom što nije doživeo neuspeh. Adolf H. je upravo otkrio da sreću učvršćuje tuđa nesreća.

Pridruži se svojim kolegama. Da li su, tog popodneva, stanovnici Beča bili svesni da vide grupu mladih genija kako prolazi? „Strpljenja, pomisli Adolf, jednog dana će shvatiti.“

Krici i radost rasli su od uzbuđenja pod svodovima krčme Kanter dok se pivo u velikim količinama slivalo u krige. Adolf H. je pio kao nikada u životu. Te večeri je konačno bio muško. On i njegovi novi prijatelji su jedni drugima objašnjavali kako će biti veliki umetnici, kako

će nesumnjivo obeležiti svoj vek, a počeli su i da ogovaraju stare. Bilo je to istorijsko veče. Adolf H. je sve više i više pio, pio je kao što se muzicira, kako bi bio u skladu sa ostalima, kako bi se stopio s njima.

Bilo je to prvi put u njegovom životu da se ne dokazuje drugima, već zajedno s njima. Godinama je znao da je slikar, nikada nije posumnjao u to; međutim, od neuspeha prethodne godine, čekao je da stvarnost pokaže da je u pravu. Eto! Sada se sve poklopilo! Ponovo je sjedinjen sa svetom, prihvatili su ga onakvog kakvim je samog sebe zamišljao! Pokazalo se da je život pravičan i lep. Od večeras, mogao je sebi da dopusti da ima prijatelje.

I dalje je pio.

Nakon što su popravili svet, objašnjavali su jedni drugima odakle su, čime im se porodica bavi. Kad je došao red na njega, Adolf oseti nezadrživu želju da mokri i otrča u toalet.

Njegova tečnost je snažno zalivala keramiku, mokrio je gusto, osećao da je neranjiv.

U polomljenom zelenkastom ogledalu ispitivao je svoje novo lice studenta primljenog na Akademiju: učinilo mu se da se to već vidi, da mu je u zenicama novi, jedinstven sjaj. Sa uživanjem se proučavao, pozirajući malo za sebe, gledajući se očima potomstva, Adolf H., veliki slikar...

Bol mu ukoči vilicu, usne mu prekri pena i Adolf se stropošta na lavabo. Ramena su mu se tresla od grčeva, jecaji su mu krivili lice: upravo je pomislio na majku.

Mama... Kako bi ona bila srećna večeras! Bila bi tako ponosna! Privila bi ga na bolesne grudi.

Mama, primljen sam na Akademiju.

Vrlo jasno je zamišljao majčinu sreću i, kada je to pomislio, sva majčinska ljubav se najzad vratila tom siročetu.

Mama, primljen sam na Akademiju.

Ponovi to nežno, kao bajalicu, čekajući da prođe oluja.

Zatim se pridruži prijateljima.

– Adolfe, gde si bio? Povraćao si?

Oni su ga čekali! Zvali su ga Adolf! Zabrinuli su se! Momak je bio toliko dirnut da je brzo uzeo reč:

– Mislim da danas ne može da se slika kao pre dvadeset godina. Postojanje fotografije nas primorava da se u radu usredsredimo na boju. Ne mislim da boja mora da bude prirodna!

– Šta? Nije tako. Mejer tvrdi...

I razgovor se nastavi, vrcav, ćudljiv, kao dobra vatra u ognjištu.

Adolf se oduševljavao idejama koje mu nikad pre, ni pet minuta ranije, nisu pale na pamet, upuštao se u nove teorije koje je odmah smatrao konačnim. Ostali su burno reagovali.

U kratkim trenucima kada je ćutao, Adolf H. nije slušao svoje kolege, već je pohotno mislio na pisma koja će sutradan napisati: jedno svojoj verenici Štefani, koja više neće imati nijedan razlog da bude tako nadmena, jedno svojoj tetki Johani, koja nikada nije poverovala u njegov slikarski talenat, jedno svom staratelju Majrhoferu, koji je sebi dozvolio da mu posavetuje da potraži „pravi posao“, jedno sestri Pauli, drskoj i ružnoj klinki prema kojoj je osećao samo ravnodušnost, ali koja je ipak morala da shvati kako joj je brat veliki čovek, onda pismo profesoru Rauberu, onoj budali koja mu je davala

loše ocene iz crtanja, pa zatim profesoru Kroncu, koji je, u gimnaziji, dopustio sebi da kritikuje njegovo kombinovanje boja, onom učitelju iz Linca koji ga je, kada je imao osam godina, ponizio pokazujući celom razredu njegovu lepu crvenu detelinu s pet listova... Njegova radost je doterivala pisma kao što se nišani pred pucanj, svako njegovo pismo biće oružje namenjeno ranjavanju onih koji nisu umeli da veruju u njega. Osećao je krvoločnu nasladu što postoji. Te večeri se osećao dobro, ali sutra bi mogao da se oseća još bolje nanoseći bol drugima. Živeti znači pomalo ubijati.

Tako je tog 8. oktobra 1908. godine, u pijanoj dreci u krčmi Kanter, iako još nije bio stvorio ni najbeznačajnije delo, iako je tek stekao pravo da se školuje za slikara, mladi Adolf H. upravo zakoračio u suštinsku fazu bez koje nema umetnika: sebe je definitivno video kao centar sveta.

– Dobro veče, gospodine Hitler. I? Jeste li položili prijemni?

Njegova gazdarica gospođa Zakreis, ta češka veštica, ustala je od šivaće mašine i pojurila niz hodnik čim je čula da stavlja ključ u bravu.

Srećom, ulaz je bio mračan i Hitler pomisli da ga ta glomazna prilika žutih očiju jedva nazire.

– Ne, frau Zakreis. Nisu objavili rezultate jer je jedan od ispitivača bolestan, pa još nije poslao svoje ocene.

Gospođa Zakreis se nakašlja s razumevanjem. Hitler je znao da će bolest, ako joj se pomene, odmah izazvati njen strah i njeno saosećanje.

- A šta je tom profesoru?
- Ima grip. Izgleda da je u Beču epidemija.

Gospođa Zakreis se instinktivno povuče u kuhinju, već u strahu da Hitler nosi opasne klice.

Hitler je postigao odlučujući poen. Pošto je nekoliko godina pre toga izgubila muža zbog loše lečene zarazne bolesti, gospođa Zakreis će se odmah izolovati i neće ponuditi mladiću da s njom popije čaj. Svakako će ga izbegavati nekoliko dana. Dobro odglumljeno! Neće morati da se troši, da laže, da igra predstavu kako čeka rezultate.

Dok je odlagao kaput, čuo ju je kako već pripaljuje gas da bi pripremila napitak od majčine dušice. Pošto mora da je osećala krivicu što se tako brzo povukla, proturila je glavu u hodnik i ljubazno upitala:

- Mora da ste razočarani?

Hitler je uzdrhtao.

- Zbog čega?
- Što još čekate... vaše rezultate...
- Da. To izluđuje.

Osmotrla ga je iz daljine, rada da čuje još nešto, a kada je uvidela da on neće više o tome da priča, procenila je da je bila učtiva i vratila se šporetu.

Hitler se zatvorio u svoju sobu.

Seo je prekrštenih nogu na krevet i počeo usredsređeno da puši. Udisao je dim, uvlačio ga u pluća, a zatim je izbacivao guste kolutove. Opijao ga je utisak da zagreva sobu sopstvenim dahom.

Oko njega njegovi crteži, plakati za opere – Wagner, Wagner, Wagner, Veber, Wagner, Wagner – skice dekora za lirsko-mitološku dramu koju je želeo da napiše sa svojim prijateljem Kubičekom, Kubičekove knjige, Kubičekove partiture.

Moraće da piše Kubičeku u kasarnu u kojoj ovaj služi vojni rok. Da piše... Da mu kaže...

Hitler oseti da ga veličina zadatka prevazilazi. On koji je ubedio Kubičeka da pređe s njim iz Linca u Beč, uverio ga da mora da postane kompozitor, čak ga i prijavio na Muzičku akademiju, gde je Kubiček iz prve primljen na solfeđo, komponovanje i klavir, on koji je bio vođa obojici, protiv tvrdoglavog opiranja njihovih porodica, moraće da prizna da je, što se njega tiče, sve promašio.

Gospođa Zakreis tiho pokuca na vrata.

– Šta je? upita Hitler agresivno da bi zaštitio svoju privatnost.

– Moraćete da mi platite kiriju za sobu.

– Da. U ponedeljak.

– U redu. Ali ne posle toga.

Udalji se vukući noge.

Hitler je panično pogledao oko sebe. Da li će moći da nastavi da plaća ovu sobu? Da su ga primili na Akademiju, imao bi pravo na novčanu pomoć za studente bez roditelja. Ali bez toga...

Imam očevo nasledstvo! Osamsto devetnaest kruna!

Da, ali dobiće ga tek kad postane punoletan, za pet godina. A dotad...

Srce mu zalupa.

Mrzovoljno je osmotrio sobu. Verovatno neće moći čak ni da ostane ovde. Kao student, mogao je da se zadovolji malim. Sada kad više nije bio student, bio je siromašan.

Prošavši kroz troja vrata, nađe se na ulici. Bežao je iz svoje sobe. Morao je da hoda. Trebalo je naći rešenje. Sačuvati obraz! Prvo sačuvati obraz. Ne govoriti ništa

Kubičeku. A onda naći nešto novca. Zadržati normalan izgled.

Išao je, kao da je gluv, krupnim koracima trotoarima Marijahilfa, jednog od najsiromašnijih bečkih kvartova, kvarta koji je trebalo da izgleda kao da je nov jer je skoro podignut, ali čije su se prepune zgrade već urušavale. Težak miris toplog kestena mrljao je fasade.

Šta da radi?

Lutrija!

Hitler je van sebe od radosti. Pa naravno! Eto rešenja! Zato je dan prošao tako loše! Sve ima smisla. Sudbina mu nije dala da uspe na Akademiji, jer mu sprema kudikamo lepše iznenađenje: postaće milioner. Ovo popodne samo je pristupna proba, opasan prolaz koji neminovno mora da vodi ka svetlu: lutrija! Izgubio je samo da bi dobio više.

Bilo je očigledno! Kako je mogao da posumnja? *Prva srećka od prvog prodavca koji naiđe!...* To mu je govorio njegov unutrašnji glas. *Prva srećka od prvog prodavca koji naiđe!*

Baš tad je, za mangalom čiji je usijani ugalj žario kestenje, stajao bogalj koji je prolaznicima nudio srećke.

Hitler pogleda u bogalja, podnadulog od vodene bolesti, kao u priviđenje ili pre kao u potvrdu s neba. Fortuna je bila tu, ispred njega, sedela je na platnenoj stolici na rasklapanje, s nogama u jarku, u vidu krezubog klošara zdepastih ruku i nogu. Kao u pričama iz detinjstva koje mu je čitala majka.

Hitler je nervozno opipao džep. Ima li para? Začudo, imao je tačan iznos. Video je u tome još jedan znak.

Uzbuđen, priđe toj gromadi tečnog mesa i reče:

– Jednu srećku, molim vas.

– Koju, vaše gospodstvo? upita spodoba, pokušavajući da zadrži mutan pogled na mladiću.

– Prvu koja vam je nadohvat ruke.

Hitler je fascinirano gledao kako čovek-foka prstima pipa tikete, okleva, a onda naglim potezom vadi jedan.

– Evo, gospodstvo. I može se reći da imate sreće.

– Znam, odgovori Hitler tiho, jako pocrvenevši.

Zgrabi srećku, privi je na srce i trkom pobeže.

Sad je bio spasen. Držao je svoju budućnost uza se. I bio je ubeđen da mu je taj spasonosni savet s neba poslala njegova pokojna majka.

– Hvala, mama, reče dete, i dalje trčeći, očiju uprtih ka zvezdama skrivenim iza tamnih krovova.

Prva porudžbina...

Adolf H., ravne kose, u izgužvanoj pidžami, očiju još nadutih od pivskog kvasca, češao se po levoj butini dok je gledao u neobičan par koji je zaprečio ulaz u hodnik: nisku i debelu gospođu Zakreis i ogromnog Nepomuka, čuvenog mesara iz Ulice Barbarose. Nespretno su se gegali ispred njega, smušeni, kao da preklinju, poput dalekih rođaka u poseti.

– Nepomuk je oduvek maštao da ima naslikan natpis za radnju, zamijauka gazdarica.

– Da, lep natpis, s mojim imenom i u boji, potvrdi Nepomuk.

Prva porudžbina... Bila je to stvarno prva porudžbina... Neki su već hteli sebi da priušte talenat slikara Adolfa H. Momak je zanemio od zaprepašćenja tako da Nepomuk pomisli da ga njegov predlog ne zanima.

– Podrazumeva se, bićeš plaćen, reče neodlučnijim glasom.

– Naravno, srdačno se složi gospođa Zakreis.

– Mlad si, momče, tek si upisao Akademiju likovnih umetnosti, pa ne mogu da ti platim kao da si je završio.

Adolf radosno pomisli da će za nekoliko godina zaista biti skuplji. Prvi put je video korist od starenja.

– Dakle, mlad si. Čak se može reći da, na neki način, rizikujem što ti dajem posao.

– Predlažem vam nagodbu, prekinu ga Adolf. Sada ćemo utvrditi cenu. Ako vam se natpis sviđa, vi ćete ga platiti. Ako vam se ne sviđa, nećete.

Mesar je začkiljio sitnim očima. Umetnik je govorio jezikom koji je ovaj razumeo.

– Sviđa mi se to, mladiću. Onda, i ja tebi predlažem nešto zanimljivo: platiću ti ili novcem ili u naturi. Deset srebrnih kruna, odnosno dve kobasice dnevno za godinu dana, što je više od deset kruna...

Gospođa Zakreis se uzvrpolji.

– Kakva velikodušnost, Nepomuče.

– Razume se, frau Zakreis će dobiti malu proviziju pošto nas je ona upoznala.

Gazdarica se zakikotala od zadovoljstva i promrmljala nešto na češkom što niko nije razumeo. Adolfu bi jasno da je udovica bacila oko na snažnog mesara.

Studentu je pomalo smetalo ovo cenkanje koje mu se činilo nedostojnim njegovog talenta. Bližilo se podne, stomak mu je krčao od gladi. Sa uživanjem je pomislio na ručak.

– Godinu dana kobasica?

– Godinu dana kobasica! Daj ruku, momče!

I Adolf dopusti da Nepomuk gnječi njegovu tananu umetničku šaku u svojoj snažnoj ruci davitelja životinja.

Oko tri sata, otišao je u Ulicu Barbarose da proslavi svoju prvu porudžbinu.

Nepomuk ga je dočekaao glasnim uzvicima i ništa manje srdačnim tapšanjem po leđima, kao da dočekuje svog zeta.

– Dođi, sve sam pripremio.

Oduče se do prljavokestenjaste stražnje sobe koja je mirisala na javni klozet.

– Evo! reče teatralno šireći ruke, ponosan kao mađioničar kad završi trik i dâ znak za aplauz.

Prizor je bio užasan. Nepomuk je, stvarno, sve bio pripremio: na tronožac je stavio neobrađenu drvenu dasku koja je trebalo da posluži za natpis, a na radnom stolu prekoputa, sam je sastavio sliku, sa svim specijalitetima kuće postavljenim jedni do drugih, svinjske glave, goveđi jezici, svinjski papci, jagnjeći mozgovi, džigerice, srca, pluća, bubrezi, kobasice, krvavice, salame, mortadele, šunke, škembići, teleće uši, svi proizvodi koji su predstavljali ponos i uspeh radnje Nepomuk.

Adolfu pripade muka.

– Moram li sve ovo da slikam?

– Što? Ne umeš?

– Umem, ali ja sam bio zamislio mitološki prizor, na primer, trenutak izvučen iz Vagnerove opere gde...

– O čemu mi to pričaš, momče? Želim da mi naslikaš sve ono što nudim svojim mušterijama. Ništa drugo. Eto! I moje ime iznad. A ti onda s tim uradi šta hoćeš. Za to te plaćam.

Adolf pomisli kroz šta je sve Mikelandelo prošao kada mu je naručilac bio onaj neotesani papa Julije II:

da li je, u svako doba, poniženje moralo da bude sudbina genija na ovoj zemlji? Proguta pljuvačku i klimnu glavom.

– Koliko mi vremena dajete?

– Koliko hoćeš. Ali ti skrećem pažnju da će se za tri dana meso osušiti i boje će se promeniti.

Ogromni Nepomuk je prasnuo u smeh, lupio Adolfa po leđima i vratio se u radnju, gde su ga čekale mušterije usred žamora pilića iz kokošinjca.

Prepušten svojim olovkama i kistovima, Adolf je na trenutak osetio paniku. Nije znao odakle da počne. Da li treba da pripremi pozadinu pre nego što počne da crta? Ili obrnuto? Ugljen? Ili olovka? Gvaš? Ili ulje? Ama baš ništa nije znao.

Hajte, molim vas! Nije mogao da bude prevarant pošto je primljen na Akademiju likovnih umetnosti. Šezdeset devet kandidata je odbijeno. Zar on nije primljen? Dakle, morao je neizostavno da zna.

Presložio je mrtvo meso na tezgi. Pomučio se da ga skladno rasporedi. Konačno se bacio na posao: bio je priznat slikar, dokazaće to samom sebi.

U toku naredna tri dana i tri noći izašao je iz Nepomukove stražnje sobe samo nakratko, na nekoliko sati, zbog preko potrebnog odmora. Misli su mu sada bile zaokupljene samo tim komadima mesa, njihovim prikazom na slici, mešanjem boja, načinom dodavanja mramornobele u ružičastu da bi dočarao masnoću šunke, pitanjem kako da zacrveni crnu pozadinu da bi iz nje izbila duboka srž pečenice, kako da poprska bež na sivu da bi komadiće mesa učinio ukusnim, kako da prstom uglača obim safalade, kako da pronađe tvrdu četku sa razmaknutim čekinjama da bi oživeo rošavo meso

salame. Kao i uvek u trenucima ushićenja, prestao je da jede i hranio se samo dimom tokom pauza za cigarete.

Mesar je, s vremena na vreme, dolazio da proveri kako napreduje izrada natpisa za njegovu radnju. Isprva skeptičan i kritičan, sada ga je izdašno nagrađivao ćutanjem punim poštovanja.

Zadahu mesa što se raspada sada se pridruživao i vonj amonijaka. Na toj toploti u ostavi, mrtvo meso je brže oksidiralo i trulilo. Rebra i pečenice, najteži za slikanje, počeli su ozbiljno da zaudaraju na pseću njušku. Težak, mučan, nepokretan miris, ustaljeni miris agonije pritiskao je prostoriju kao majstorski zelenkasto-plavi premaz. Adolf više nije obraćao pažnju na umor, gađenje i mučninu. Kao u groznici, imao je samo jedan cilj: da završi.

Kranahove i Brojgelove slike koje prikazuju pakao kao oganj sada su mu izgledale kao rajska vizija zagrobnog života: pravi pakao je bio ovaj zadatak, koji ga je držao prikovanog u toj mesarskoj rupi kako bi na svojoj slici uhvatio nešto kontura koje su još curile s tih strvina.

Petog dana još nije bio završio. Ostalo mu je svega nekoliko noćnih sati jer je ujutro morao da ide na časove na Akademiji: počinje školska godina.

Pomahnitalo je radio. Boleli su ga prsti, četkice su ogulile njihovu nežnu kožu. Podadule oči su mu se gotovo same od sebe zatvarale. Ništa strašno! Završiće.

U ponoć je završio slikanje. Ostao mu je samo tekst. Ujutru je natpis bio gotov. Svitalo je.

U šest sati Nepomuk siđe iz svoje sobe i ugleda delo.

Razrogačenih očiju, otvorenih usta, dugo je, zadiviljen, zurio u reklamu.

Adolf ga je pogledao i otkrio da Nepomuk zapravo liči na veliku kobasicu, veliku, debelu i dugačku kobasicu, bez vrata, s malom glavom na vrhu, odevenu kobasicu, kobasicu s nekoliko dlaka koje vire iz kragne.

– Kako je lepo!

Suze radosnice pune nežnosti kotrljale su se niz Nepomukove obraze.

Gle, kobasica koja plače, pomisli Adolf mahinalno. Kobasica je raširila ruke i zagrlila slikara.

Onda je Nepomuk bezuslovno poželeo da zajedno doručkuju. Adolf pomisli da možda nije naodmet da povrati malo snage pošto će za dva sata morati da se pojavi na svom prvom času.

Ne trepnuvši, progutao je sve što je Nepomuk ispržio u tiganju da bi, kada je probao da u stomak doda i nekoliko kapi kafe, osetio da se guši.

Imao je samo minut da otrči do dna bašte, gde je u mlazu isprovraćao Nepomukove proizvode.

Nikad više! Nikad više! Odluka je pala. Od tog dana više nikada neće jesti meso. Postaće vegetarijanac. Za sva vremena!

Odjurio je do gospođe Zakreis, na brzinu se umio iznad lavaboa i presvukao se. Uprkos čistom rublju i umivanju, bio je uveren da i dalje bazdi na trulež.

A potom je otrčao na Akademiju.

Imao je jedva minut da pronađe prijatelje, već je zvonilo, trebalo je da se popnu u salu broj pet, u zastakljeni atelje.

Tu su ušli u pregrejanu prostoriju. Peć pokraj podijuma prekrivenog jastucima odavala je otupljujuću toplotu.

Svaki student je zauzeo mesto za štafelajem. Profesor im je dao ugljen.

Uđe neka žena obučena u kimono, pope se na podijum, pa naglo odveza pojas i pusti da svila sklizne na pod.

Adolf H. nije verovao svojim očima. Nikada ranije nije video nagu ženu. Bilo mu je vruće, prevruće. Bila je lepa i glatka, bez dlake na zlatastom telu.

Kao kobasica.

Bila je to poslednja stvar na koju je Adolf pomislio pre nego što se, bez svesti, srušio na pod.

Za nekoliko minuta biće bogat.

Sedmica je prošla brzo, kao drhtaj. Doduše, trebalo je čekati, ali mu je izvesnost da će dobiti na lutriji omogućila da, poput bljeska, prođe kroz ove duge prazne dane.

S toplom, vlažnom srećkom u ruci, Hitler čeka izvlačenje na lutriji.

„Ko gaji veru u svom srcu poseduje najveću snagu na svetu.“ Te reči, koje su mu šaputale obožavane usne njegove majke, služile su mu kao oslonac, kao moralna dijeta i dijeta u ishrani. Postio je i prevazišao probu sopstvenog neuspeha: opet veruje u sebe, u svoju sudbinu.

Službenik lutrije izlazi na ulicu i otvara stakleni izlog u kom će okačiti rezultat.

Hitlerovo srce počinje da lupa. Prilazi.

Ne shvata.

Gde je greška? Na njegovoj srećki? Na objavi koju je doneo službenik? Ipak, postoji greška, Hitler to sasvim izvesno zna: sklopljen je ugovor između neba, njegove majke i njega, sveti sporazum koji od njega mora

načiniti dobitnika. Samo po tu cenu, po cenu te odštete Hitlera nisu primili na Akademiju likovnih umetnosti. Ipak je to bilo jasno.

Greška i dalje postoji.

Hitler je dvadeset puta čitao brojeve, upoređivao ih cifru po cifru, zagledao ih odnapred, pa otpozadi. Ništa ne vredi. Razlika i dalje postoji. Povećava se. Uporno...

Hitler postaje olovan, težak, hladan, nemoćan.

Stvarnost je pobedila. Magija je nestala.

Svemir nije održao nijedno od svojih obećanja. Hitler je sam na svetu.

Svi drugovi su bili potpuno zadivljeni pričom Adolfa H. Dobiti prvi posao s devetnaest godina! I to da u privatnoj kapeli oslika Hristovo rođenje! Za grofa! Grofa toliko poznatog da je Adolf odbio da im kaže njegovo ime!

Priča se brzo proširila među brućošima. Brzo kao i njegovo padanje u nesvest...

Plašio se sledećeg časa akta. Kada bi se ponovo uznemirio pred bestidnom i izloženom ženom, sigurno bi se saznalo da on nije ništa drugo do nevini čistunac.

Stoga je slobodno vreme proveo u svojoj sobi preslikavajući gole žene iz antologije gravira. Krotio je svoj nemir. Crtanje butine ili oblikovanje grudi izazivalo je u njemu snažne emocije, zatezalo mu pantalone, čak ga je dovodilo do usamljениčkih ekstaza, ali se nije one-svešćivao. Da li će to biti dovoljno? Zaštićen samoćom, zidovima svoje sobe, činjenicom da je olovkom samo povlačio linije, uspevao je nekako da se savlada. Ali ništa nije dokazivalo da se pred drhtavim telom žene

tako zastrašujuće bliske, prisutne i gole, on neće ponovo onesvestiti.

Došlo je i vreme kobnog časa.

Studenti su ispunili pregrejani atelje. Adolf je poslednji doauljao do svog štafelaja.

Model se popeo na podijum.

Začuo se ljutit žamor.

Bio je to muškarac.

Drzak, zategnute brade, nepristupačnog lica, gotovo zatvorenih očiju, odvažno ravnodušan prema nezadovoljstvu tih četrdesetak napaljenih mladića, on spusti gaće, zaigra mršavim mišićima i nehajno zauze atletsku pozu.

Olakšanje koje Adolf oseti prevazišlo je njegova očekivanja. Sa osmehom je gledao kolege, koji, previše razočarani, nisu obraćali pažnju na njega.

Adolf je uzeo ugljen i započeo skicu.

U levom uglu se začuo mali žamor.

Neki studenti su tiho, šištećim glasom, razmenjivali reči ozlojeđenosti.

Nakon što je utvrdio da nije reč o njemu, Adolf H. više nije obraćao pažnju na tu skupinu i usredsredio se na svoj crtež.

Ali četvorica momaka su odrešito spustili olovke, zgrabili svoje stvari, bučno krenuli ka vratima i, neposredno pre nego što su izašli iz sale, viknuli profesoru:

– Ovo je nedopustivo! Apsolutno nedopustivo!

Profesor je okrenuo glavu kao da ih nije čuo, i četvorica studenata na ivici besa zalupila su vratima.

Adolf H. se naže ka svom susedu Rudolfu.

– Šta im je?

– Odbijaju da crtaju ovaj model.

- Zašto? Zato što je muškarac?
Rudolf je napucao usta kako bi pokazao da osuđuje ponašanje četvorice momaka.
- Ne. Zato što je Jevrejin.
Adolf je ostao zapanjen.
- Jevrejin? Ali kako oni to znaju?

Tumara bečkim ulicama. Bez ikakve želje, pogleda prikovanog za cipele, ne vidi ništa, ne sluša ništa i je-dva jede. Ako primeti da slabi, užurbano pojede poneki pečeni kesten kupljen na brzu ruku, koji katkad zalije pivom. Po mrkloj noći, vraća se kod gospođe Zakreis. Čak i ako nečujno otvori vrata i prođe kroz hodnik u čarapama, ona ga zaskače i juri ga za kiriju. On se izvlači s nekoliko obećanja izrečenih bezbojnim glasom dok beži u svoju sobu. Ali gospođa Zakreis mu više ne veruje i preti da će pozvati rođake, snagatore koji rade na pijaci, kako bi ga naterala da shvati šta mu ona kaže.

Naravno, mogao bi on da napiše preklinjuće pismo svojoj tetki Johani kako bi dobio nešto da se izbavi iz ove neprilike. Ali to ga ne bi izvuklo iz ćorsokaka. Čak i ako plati još jedan mesec, dva meseca, tri meseca, šest meseci, šta će biti s njim?

Njegov najveći bol potiče od toga što on više ne zna šta da misli o sebi. Do sada nikada nije sumnjao u sebe. Doživeo je sukobe i scene. Primio je uvrede i oštre zamerke. Ali nikada ništa nije poljuljalo njegovo samopouzdanje. Smatrao je da je jedinstveno, izuzetno biće, iznad sudbine, da je bogatiji što se tiče budućnosti i slave od bilo koga drugog, i zadovoljavao se sažaljevanjem

onih koji to još nisu shvatili. Pred svojim ocem, pametnjakovićem, tupavim i nasilnim malim državnim službenikom, a posle njegove smrti pred svojim previše ugladenim starateljem, Hitler je nastavio da se posmatra očima svoje majke, očima punim obožavanja i čudesnih snova. Voleo je sebe, video je sebe kao nepokolebljivog, kao izuzetnog, kao idealistu i umetnika, uvek obasjanog blistavom svetlošću svoje srećne zvezde. Jednom rečju: kao superiornog.

Ali majka mu je umrla prethodne zime a nakon rezultata ispita na Akademiji, potom i ishoda igre na sreću, njen pogled se gasio.

Hitler je sada pustio da ga izjeda sumnja. A šta ako je više vremena proveo ubeđujući sebe da je slikar nego što se zapravo trudio da to postane? Istina je da poslednjih meseci gotovo i nije vežbao... A šta ako je više energije trošio na to da sam poveruje kako je iznad ostalih nego da to zaista dokaže?

To preispitivanje savesti ga je ubijalo.

Ako sumnja jača inteligenciju nekih ljudi, Hitlerovu je slabila.

Bez oduševljenja, bez strasti, on više nije mogao da poveže ni tri stvari. Njegov um je radio samo kada je ushićen. Ošamaren stvarnošću, lišen snova i ambicije, njegov umrtvljeni mozak je radio jedva nešto više od mozga ostriga.

Ujutro je gospođa Zakreis, s grudima koje su se njihale u grimiznoj spavaćici, uletela u Hitlerovu sobu, kršeći sve prećutne zakone koji su joj branili da tu uđe.

– Ako ne dobijem novac za dva dana, gospodine Hitleru, izbaciću vas napolje. Ne želim više obećanja, hoću kiriju.